

Fra Paul Iserts Breve 1783-1787 om Handelen med Europæerne.

(uddrag fra Ingeborg Raunkiær, hvis noter er medtaget her)

De Indfødtes Handel med Europæerne indskrænker sig her¹ til at gælde Slaver og Elefanttænder, hvoraf de sidste allerede er sjældne. Guld bringes næsten aldrig til Salg. De fleste Slaver kommer fra Landet *Krepee*, og der navnlig fra Provinsen *Acothim*, tre Dagsrejser bag Malfi². Det er ikke sjældent, at en Acothimmer Købmand bringer 30—40 Slaver til Salg på en Gang, når han ved, at der er tilstrækkeligt af gode Varer at få i Fortet. De kommer da i en Mængde Kanoer over Malfi, hvis Beboere fører dem til Fortet for Betaling; men det hænder, at Malfierne og Acothimmerne bliver uenige, og i så Fald lægger Acothimmerne Vejen over Quitta. Varerne, vi giver i Bytte, er de samme som vi forhandler i Christiansborg og på vore andre Handelspladser, kun at her mere forlanges Tøjer end andre Steder. For en ung voksen Mand betales for Tiden c. 600 Kroner³, og for en fejlfri ung Kvinde c. 475 Kr. foruden c. 20 Kr. for hver Slave som en Slags Drikkeskilling. Alt betales i Varer, f. Eks. gives for Mandsslaver:

5 Bøsser à 20 Kr.....	100 Kr.
80 Pd. Krudt.....	150 —
2 Stænger Jern.....	20 —
1 Anker Brændevin.....	60 —
4 Dusin små Knive.....	14 —
2 Tinkar.....	8 —
1 Stk. = 24 Alen blomstret Sirts. . .	40 —
3 Stk. forskelligt indisk Tøj.....	114 —
10 ostindiske Sjaler.....	55 —
1 Messingfad.....	15 —
2 Stænger Kobber.....	12 —
2 Stænger Bly.....	8 —
Opsynet.....	4 —
Kroner. . .	600

¹ Ved floden Volta

² Når vi skal bringe Slaver fra et Sted til et andet på Kysten over Land, siger Rømer, så bruger vi Halsbøjler, eller Bøjler, som de ellers har om Benene, sætter vi om Halsen på dem og stikker en Kæde derigennem. På sådan en Kæde kan man føre 50 Slaver og bruger kun 2 à 3 Mand til deres Bevogning.

³ Priserne på Slaver har naturligvis varieret. På Rømers Tid var de betydeligt lavere end på Iserts, tidligere endnu meget lavere. Rømer opgiver Prisen på en Mandsslave til 360 Kr. Slaven solgtes da til Skibene for 5 a 600 Kr. Desuden tjente man på Varerne, hvormed man betalte de Sorte, idet man betalte Skibene c. 80 Procent af den Pris, man tog af Negrene for de samme Varer.

De forskellige Nationers Skibe kom for at købe Slaver. Danske Skibe bragte kun en ringe Del af dem over Havet. Om Køberne siger Rømer: Helt fortrædelig kan man blive, når en Portugiser skal købe Slaver; vi lader Slaverne rage overalt, og lader dem smøre sig med Palmeolie, når de skal falbydes, at de kan se godt ud, når Skibskaptajnerne ser på dem; en Portugiser kan tilbringe fire Timer med at se på en Slave, han lugter dem i Halsen, han føler på dem overalt. Slaverne må gøre Krumspring for ham, le og synge for ham. Til sidst slikker han dem med Tungen omkring Hagen for at føle, om de har Skæg, og hvis en Slave har mindste Ar på Kroppen, forskyder han ham. En Engelskmand er også kræsen, men ikke så urimelig som en Portugiser. En Franskmand tager gerne alt, hvad der er Sort. — Såvidt Rømer. Portugiserne var for øvrigt mere menneskelige i Behandlingen af Slaverne ombord på Slaveskibene, end andre Nationer var. De holdt dem ikke lænkede og stuede ned, og der skete så at sige aldrig Oprør på Portugiseres Slaveskibe.

Det er klart, at de sorte Købmænd ikke altid tager de her nævnte Varer; dog må der altid være Bøsser, Krudt og Knive i Betalingen for enhver Slave, ellers sælger de dem ikke, ja, i Christiansborg og Fredensborg, hvor man har mest at gøre med *Ashantierne*, er man ofte nødt til at betale med lutter Krudt og Geværer, idet Ashantierne ikke vil have de andre Varer; det skulde da være nogle fine Tørklæder eller Silketøj. Dette kommer af, at de næsten altid ligger i Krig med en endnu mægtigere Nation bagved dem, *Dunkaerne*, som for nogen Tid siden også er begyndt at bruge Skydegeværer, som de da køber af selve Ashantierne, der lader sig dyrt betale. Blandt de Varer, vi betaler med, er også Glasperler og Bos, de før omtalte små Sneglehuse af Porcelænssnegle, også kaldet »Snogepander«⁴.

Når en Neger bringes til Salg, betales den før nævnte Pris for ham, hvis han er fejlfri; men er der noget i Vejen med ham, bliver der trukket af for det, f. Eks. 8 Kr. for en manglende Tand. For Sår på Benene, her så hyppige, eller for en manglende Finger, et Øje osv. større Afkortning. Når Slaverne har en vis Højde, betragtes de som Voksne, selv om de ikke er mere end 12 År. I Vestindien foretrækker man de unge Slaver, som man kan have længst Gavn af.

Negrene er vanskelige at handle med. Når de kommer ind i et Varehus, synes de om alt hvad de ser. De vilde gerne have det hele. Da dette ikke lader sig gøre, kan de sidde i timevis og vælge, og vælge om igen, og ved til sidst dog ikke, hvad de vil. Da ingen af dem kan regne og skrive, kunde man tro, at det vilde være let for Handelsbetjentene at snyde dem, men deri vilde man tage fejl. Negeren ved nøje Varesnes Pris, og ved Hjælp af Snogepander holder han på Bordet Regnskab med, at han får Varer for netop så mange Kroner, han skal have.

Billede fra <http://hitchcock.itc.virginia.edu/Slavery/search.html>

Published in Anthony Tibbles (ed.), *Transatlantic Slavery: Against Human Dignity* (London: HMSO, 1994)

⁴ Porcelænssnegle fiskes i Masser ved de maldiviske Øer i det indiske Hav; Sneglehusene bruges af mange asiatiske og afrikanske Folk som Penge.